

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik IV., šte. 31.
Četrtna številka „NAPREJ“
izhaja kot tednik

LJUDSKI GLAS

Glasiló Kmetško-delavske zveze.

Stane letno 28-80 Din, mesečno 2-40 Din.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Franciška ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Proti vojni.

Mednarodni spori bodo trajali tako dolgo, dokler se ne bodo sporazumela med seboj ljudstva sama, brez diplomatičnih zastopnikov, ki zastopajo vedno le kapital, nikdar pa ne ljudstva.

Ljudstva pa se ne morejo sporazumeti, dokler nimamo mednarodnega jezika, ki bi ga lahko govorili in pisali tudi prosti ljudje, ne samo učenjaki.

Gospoda zna nemški in francoski, laški in angleški, pa se dogovarja med seboj za — kožo delavnega ljudstva. Seveda, delavstvo se tujih jezikov ne more učiti, ker nima časa za to — enega bi se pa vsak človek lahko naučil že v šoli, in če bi ta jezik veljal po vsem svetu za mednarodni jezik, bi se tudi izplačalo naučiti se ga.

Toda tega kapitalisti in njih hlapci ne marajo. Vse kar je preprosto in lahko, pobijajo, ker v kalnem lažje ribarijo.

Slovenci smo se morali pred vojno učiti nemščine, ker so hoteli Nemci pomeniti ves svet, mi smo bili pa od svojih kapitalistov izdani: Kapitalist je znal nemški in se je bratil z Dunajčani, mi pa smo bili »narodni izdajalci«, če smo se hoteli dogovoriti s trpini drugih narodov.

Zdaj so Nemci premagani, naši kapitalisti so pobarvali svoj nemčurski kapital z jugoslovanskimi barvami in se zvezali s francoskimi kapitalisti. Na mesto nemščine je stopila francoščina, deloma tudi cirilica — kdor ima možnost, se nauči in gospodari, kdor se ne more naučiti, ga goljufajo »narodnjaki« na vseh koncih in krajih...

Sami se združujejo s kapitalisti vsega sveta, tudi z nemškimi in laškimi, nam pa prepovedujejo mednarodne stike, češ, da izdajamo državo — zato pa pomagajo na Nemškem, da se ustanavljajo monarhistične organizacije (»Ehrenschtutz des Kaiserhauses«), na Laškem, da se širi fašizem, pri nas pa Orjuna. Vse te organizacije bi ne mogle niti obstajati, če bi ne bilo v njih delavnega ljudstva, ki se da od kapitalistov zanehati, da sovraži delavne Nemce. Lahe in druge zaradi nesporazumljenja, posluša pa domače, nemške, laške in druge dobičkarje, ki v lepi slogi goljufajo delavno ljudstvo tukaj in tam...

Narodni socializem pri nas in fašizem pri Lahih sta nam dokaz, kako si delavno ljudstvo samo plete bič, s katerim ga kapitalisti tepejo. Vse to zato, ker se premo- lo briga za javne posle, ker vidi samo par pedi pred nos, ker skrbi samo za danes, za bodočnost pa ne mara delati. Ne mara in ne more. Časa nima. Učenim gospodom mora prepuščati, da sklepajo pogodbe, ki se imenujejo »mednarodne«, čeprav noben narod ni sodeloval pri njih in bi se imele torej imenovati le »medkapitalistične«.

Te dni smo čitali v svetovnih listih, da je uvedla albanska vlada obvezni pouk esperantskega jezika na vseh nižjih, višjih in trgovskih šolah. Albanska vlada! Ko se vendar norca delamo iz te uboge razorane države — pa ima le čas misliti na bodočnost. Pa koliko je že držav, ki so to storile, med drugimi tudi češkoslovaška, ki jo tako radi posnemamo v vseh neumnostih! V tem pa ne le, da je nočemo posnemati, temveč... »Kako morete zahtevati, da se bavimo s takimi neumnostmi! To je smešno!«

Za tiste, ki so na vladi, bi bilo res neumno, če bi naučili ljudstvo lahkega mednarodnega jezika. Potem bi njih rodbine ne imele več tako lepega življenja! Konec bi bil provizijam in nagradam, pa tudi zabavnim konferencam in komisijam — kajti, kadar bo vsepovsod uveden mednarodni jezik kot edini jezik, ki se ga

bomo učili razen materinščine, takrat ne bomo pošiljali na konference vedno samo tistih par koritarjev, ki znajo francoski, temveč poštene ljudi, ki poznajo življenje in narodove potrebe.

Zato ne čakaj nihče, da bodo sedanjí vladajoči diplomati pomagali razširati esperanto. Proti sebi ne dela nihče! Že lani je v »Zvezi držav« predlagalo 12 držav predlog, naj bi se na vsem svetu uvedel esperanto kot pomožni mednarodni jezik — diplomati so znali ta predlog pokopati! Delavno ljudstvo bo moralo samo prijeti se dela tudi v tem pogledu, kakor velja to sploh za vsa vprašanja delavske osvoboditve.*

* »Esperantski klub« imamo tudi v Ljubljani, čeprav pravijo, da je zaspala. Priredil je že 3 tečaje tega jezika in ima zdaj 80 članov. Pojasnila daje tudi naše uredništvo.

Politika vlade in socialisti.

(Govor poslanca sodr. Etbina Kristana v generalni debati o proračunu v Narodni skupščini dne 5. julija.)

(Dalje.)

Ločitev ljudstva v razrede.

Toda za nekaj drugega gre, gospodje. Nastal je kapitalizem, in vzporedno s kapitalizmom se ustvarja delavski razred, ki največ trpi od tega kapitalizma; ustvarja se ogromna masa konsumentov, ki postajajo enako odvisni od kapitalizma oziroma od male peščice tistih, ki reprezentirajo kapitalizem. In kar zahtevam od vas, ni nič drugega, kakor to... (Valerijan Pribičević: Ustvarjajmo pogoje za socializem.) Vi, gospod Valerijan, jih boste ustvarili. Vi lahko poiete: »Svjet, svjet, svjet«... (veselost), ampak gospod Bog je že davno določil, da se reči razvijajo po zakonih... Kar od vas zahtevam, sem hotel reči, je to, da ne žrtvujete interesov te velike delavske mase in te konsumentske mase interesom maloštevilnih žepov, ki reprezentirajo kapitalizem. (Dr. Šečerov: Saj tega ne delamo.) Zamerim vam, da se ne organizirate na podlagi gospodarskih interesov (Valerijan Pribičević dela medklice...) ...Z gospodi, ki tako debatirajo, kakor gospod Valerijan Pribičević, je težko razpravljati. Zakaj on si sam napravi nasprotnika po svojem, pa udriha po njem. On si izmisli frazo, katere jaz nisem izrekel, in jo pobija. Na tak način je težko diskutirati.

Dejal sem, gospodje, da je anomalija, da je groteska, da hočete ustvarjati stranke, v katerih naj bi bili zastopani nairazličnejši interesi, v katerih naj bi bil kapi-

talist in delavec, veleposestnik z najmanjšim kmetičem, in vsi naj bi bili združeni. Vaša demokratična stranka na primer — povejte, gospod Vtlerijan — katere gospodarske interese, interese katerih razredov v našem narodu zastopa? (Valerijan Pribičević: Interese celote.) To je tisto, kar je v politiki nemogoče. In če verujete v to, (Valerijan Pribičević: Trdno verujem.) ste v zmoti, če pa ne verujete, pa vendar tako postonate, tedaj veste, kako bi se to moralo imenovati... (Dr. Šečerov: Stranke se ne ustvarjajo po knjigah.) Prav imate, stranke se ne ustvarjajo po knjigah, ampak po življenju, toda vi bi radi ljudem napravili meglo, da ne bi skoz nio videli življenja. (Valerijan Pribičević: Vi prodajate meglo.) Ne morem, ker je ni več dosti, odkar so začeli sušiti naše barje. Ampak včasih io je bilo mnogo, skoraj toliko, kolikor v cerkvi.

Gospodje, zmisel politične borbe ni tista sloga, s katero tukaj havzirate. Zmisel političnega dela je borba. In tedaj je treba, da reprezentirajo nositelji te borbe, torej stranke, interese, ne pa sloge, dele, pa ne celote. Vi nimate predstavljati nikakršne celote, in ne jaz, ne gospod Šečerov, niti kdo drugi. Mi imamo reprezentirati neke stalne interese, ki so med sabo v nasprotju. (Medklice: So tudi skupni interesi.) Te skupne interese reprezentira gospod Ninčič, a kako so reprezentirani, je drugo vprašanje. (Valerijan Pribičević: Mi hočemo harmonijo. — Dr. Šečerov: Mi stojimo na stališču solidarnosti.) Gospodje, jaz ne bom kriv, če bo ta seja trajala do 10 ali 11. Jaz hočem govoriti svojo uro, in če mi odvzamete od tega 50 minut, bom govoril 50 minut potem, ko poteče moja ura.

Podpredsednik Milorad Vujičić: Prosim gospode poslance, da ne motijo venomer z medklici.

Kristan: Gospod Šečerov me zelo podcenjuje. On menda misli, da mi mora pomagati z medklici. Ampak da bi bilo treba toliko pomoči, da končam svoj ubogi govor, to vendar ni res. On govori o solidarnosti. To je le druga fraza namesto tiste sloge, katere ni. Gospod Valerijan pa prihaja s harmonijo, misleč, da je zopet nekaj novega. Vse to so le variante za tisto zlagano slovo, katere ni, za tisto slovo, ki jo hočete tukaj falsificirati, s čimer le dovajate v nevarnost tisto slovo, ki more obstajati v izjemnih momentih in ki je v takih momentih potrebna.

Razredni boji.

Gospodje, harmonije ne more biti med delom in kapitalom. Ne more, pa delajte vi zakone ali pa karkoli vas je volja. (Dr. Šečerov: So momenti, kadar so interesi kongruentni.) Vem, kaj mislite reči. So momenti, kadar gredo interesi kapitalistov lahko paralelno z interesi delavcev. To so momenti, kakršne smo tudi tukaj že imeli, ko je na primer kapitalistično podjetje, in sicer državno kapitalistično, pošiljalo spomence socialističnemu klubu, antidržavnemu socialističnemu klubu, da naj stori korake in reši podjetje, ki ga hoče država pogubiti. To so momenti, v katerih je tudi v interesu delavcev, da se dotično podjetje ne ubije, ker bi delavci ostali brez zaslužka, ker v naši državi produkcija vendar še ni tako razvita, da bi delavec enostavno lahko vzel torbo v roke, vedoč, da dobi dela drugod, če ga ni na onem mestu.

Ali taki slučajji se ne morejo zamenjavati z nikakršno slovo, z nikakršno harmonijo in z nikakršno solidarnostjo. Med nasprotji ne more biti nič drugega, kakor borba, borba, ki se v tem slučaju imenuje razredna. In naša dolžnost, naša naloga je stati v tem razrednem boju na oni strani, na strani delavskega razreda, vam pa bi se bilo treba odločiti, na kateri strani mislite stati v tem razrednem boju. Vaša napaka je, da nočete jasnosti v tem. Vi mislite, čim manje bo jasnosti, čim manj se bo to razumelo, tem bolje bo za vas, tem lažje boste lovili s slovo in harmonijo in solidarnostjo.

V vsakem boju je jasnost najboljša. Vsaka kalitev prinaša največjo škodo. Če hočete, gospodje, so dokazi za to, Rusija, nekdanja caristična in sedanja boljševiška, vam je najboljši dokaz za to. (Dr. Šečerov: Dokaz za to, kako uničuje razredna borba vso državo.)

Kako je bilo v Rusiji.

Vi se motite, gospod Šečerov. V Rusiji ni bilo razrednega boja. Onemogočen je bil s političnimi sredstvi. To, kar zahteva gospodarsko življenje, se je hotelo preprečiti z neko politiko. Če bi se bila tam razredna borba naravno razvijala, kakor so zahtevale razmere, bi se bila tudi na naraven način zaključila. Ali ker je bila ovirana, se je končala s strašno katastrofo. (Dr. Šečerov: V Rusiji se sedaj vodi čist, razredni boj.) E. danes tam sploh ni boja. (Medklic: Tam je vaša teorija uresničena.) ... Nikar ne govorite takih absurdnosti. Vzemite knjigo v roke, pa študirajte socializem, pa ne boste govorili takih nezmisljivosti, kakor da je tam naša teorija udeleženost. Med tem, kar je danes v Rusiji, in tem, kar hoče socializem, je razlika tako velika, da je vi najbrže ne morete razumeti.

Gospodje so popolnoma pozabili, kakšen je bil carističen režim; pozabili so,

da je bila vsaka razredna organizacija v Rusiji prepovedana, pozabili so gospodje, kaj je pomenila Sibirija, pozabili so, da je bila organizacija edinstvene socialistične stranke onemogočena, da so bili tam prisiljeni voditi agitacijo tajno, da so morali organizacije tajno vzdrževati, da so mogle zaradi tega tam obstajati... (Medklic: Oni imajo možnost izvajati gospodarsko socialistično teorijo... Drug glas: To so ideali, ki so v krahu... Hrup.) ... Gospodje, nikar ne govorite o idealih v krahu, ko vidite, da prihaja v vaši deželi to, kar ste imenovali svoje ideale, do kraha. Nikar mi sploh ne govorite toliko o idealih... Danes se govori le o nacionalizmu, o nacionalnosti, vse tekmuje z nacionalnostjo, le da se s tem plaščem pokrije vse... (Medklic: Same navadne laži.)

V Rusiji je bilo nemogoče v živem življenju ustvariti veliko, enotno socialistično stranko, ker ni bilo mogoče vzdrževati javnih organizacij, ker je bilo javno politično življenje sploh nemogoče, in tako se je moralo zgoditi, da je bila v vsakem kraju teorija revolucije drugačna, da ni bilo enotne stranke, ki bi bila nosila revolucijo in da naposled revolucije ni omogočila gotova višina gospodarskega in socialnega razvoja, ampak je prišla le vsled konkurence vse drugih okoliščin. Ta revolucija v prvem začetku ni bila niti socialna v strogem zmislu besede... (Medklic: Bila je agrarna.) To bi že bila socialna revolucija, ali začetkom ni bila niti to. Bil je enostavno nastop mase malkontentov... (Medklic: To je vsaka revolucija.) ... ki se niso zavedali... (Medklic: Kaj pa je drugega revolucija? Menda se ne puntajo tisti, ki so zadovoljni. — Drug medklic: Pustite, naj izgovori. Sai ne veste, kaj misli povedati.)

Gospod Valerijan mi je zelo interesanten. Zelo interesanten. Ne enkrat še ni stal tukaj na govornici, razum enkrat, ko je čital zapisnik kakor v cerkvi; ampak kadar je v klopi, je vedno pred govornikom: vedno ve vnaprej, kaj misli govornik povedati... (Medklic: Zato je navdahnjen v tem zmislu.)

Bila je v resnici masa malkontentov, ki se niso zavedali vzroka svoje nezadovoljnosti, ki niso imeli skupne organizacije, a še manje skupen cilj. Ta revolucija je bila mogoča le vsled tiste strašne administracije carizma, bila je mogoča le vsled tega, ker je bil ruski vojak enostavno zapuščen, ker je z največjim naporom dosegel nekoliko uspehov, pa ni nikdar mogel teh uspehov izkoristiti, ker ni dobil orožja, da bi bil to storil, ne obleke, ne hrane, da bi se bil mogel vzdržati, ampak moral je kljub vsem svojim žrtvam nazaj. Videl je korupcijo, katere ni razumel. Prišel je polom armade, in to je bilo tisto, kar je pred vsem omogočilo revolucijo. In tej revoluciji je bil cilj naznanjen še le tedaj, ko je bila že v teku.

Revolucija pa evolucija.

To ni bila socialistična revolucija. Socialistična revolucija se začne zaved-

no, se vodi zavedno in se zavedno zaključuje. (Valerijan Pribičević: To je evolucija, ne pa revolucija.) Revolucija je, ampak zavedna. (Medklic: To je spontano odigravanje družabnih razmer.) Izvolite vzeti najnavadnejšo zgodovino v roke. (Medklic: Čitali smo.) Tedaj ste pozabili, ali pa niste nikdar prav razumeli. Evolucija se vrši vsako sekundo, revolucije so pa tiste točke v evoluciji, v katerih se odločuje o erolah. (Valerijan Pribičević: To je evolucija; tedaj ni revolucije.) Tedaj bomo izvršili evolucijo, bodisi tudi s puškami in topovi... (Valerijan Pribičević: Čim so puške, je to revolucija; tedaj to ni zavedno. — Veselost.)

Vidite, kako žalite to, kar bi vam moralo biti najsvedetejše! — Ali je bilo krščanstvo nezavedno, slučajen dogodek? Mislim, da bi baš Vi protestirali, če bi dejal kaj takega. A krščanstvo, gospod Valerijan, je bila ena največjih socialnih revolucij vse zgodovine. (Valerijan Pribičević: Kdaj?) Seveda, takrat, ko se je pojavilo. Danes seveda ni revolucionarno.

Podpredsednik Milorad Vujičić: Prosim gospode poslance, da ne diskutirajo z govornikom, ampak da ga poslušajo.

Gospodje, Rusija je ena tistih dežel, na katere bi morali vsi obračati oči, prav zato da bi se učili, ne kaj da je treba delati, ampak česa se je treba z vso pozornostjo izogibati. Nikar sedaj ne recite: Ne smemo delati tega, kar so delali boljševiki... To je bila že daljnja stopnja. Mi ne smemo delati tega, kar je ustvarilo boljševizem. Ne smemo delati tega, kar se je v Rusiji delalo vsa dolga desetletja fevdalizma v času mladega kapitalizma, in ves čas carizma.

Prav tukaj s tega mesta je gospod dr. Šečerov enkrat delal besedo, za katero bi želel, da se ne bi pozabila. Ko je videl, kakšno je bilo rusko gospodarstvo na Belij, na posesti nekdanjega nadvojvode Fridriha, je tukaj dejal, da razume, zakaj je Rusija morala propasti. (Dr. Šečerov: Tako je!) To je zelo modra beseda: »Morala je propasti!« — Ne zato, ker so prišli boljševiki, ampak ker so bili pogoji taki, da ni bilo mogoče nič drugega, kakor katastrofa.

Gospodje, jaz ne želim katastrofe v naši deželi, in zato bi morali storiti vse, v negativnem in v pozitivnem zmislu, in učiti se od Rusije in od vseh dežel, ki so nas prehitele v razvoju, da spoznamo, kaj se mora in kaj se ne sme delati.

Na žalost se tukaj ne postopa tako. Ampak tukaj imamo vlado, v kateri so nekateri osebni vplivi tako močni, da ne pridemo niti do konstatacije dejanskega stanja v državi. Tu je na primer na čelu vlade gospod, ki je v tem parlamentu več kot enkrat dokazal, da je popolnoma oslepel za svet, da živi še vedno v svetu, ki je obstajal pred vojno. Zani obstajalo še vedno samo tisti ideali, samo tisti pogoji, pa je prezrl, da se je svet medtem pomaknil daleč naprej, in da se na tem svetu ne more več živeti in izhajati s starimi metodami.

(Dalje v prih. »Ljudskem Glasu«.)

Vzroki bede in umetne rešitve gospodarskih kriz.

Vzroki današnje velike svetovne bede, draginje in brezposelnosti so različni. V sledečem se hočem omejiti na to, da pokažem na poglobitve vzroke, ki tiče v kapitalističnem gospodarskem ustroju samem.

Dve značilni črti današnjega gospodarstva sta sledeči: Proizvajalci (delavci in kmetje) ne proizvajajo za lastno potre-

bo, marveč za celo družbo ali kakor se to navadno imenuje, za trg; zato je potreben gospodarski aparat, ki zbira proizvode od proizvajalcev (delavcev in kmetov) in razdeljuje med konsumente. To nalogo izpolnjuje sedaj kapitalistična trgovina s tem, da proizvode od proizvajalcev nakupuje in jih prodaja med konsumente. To je prva značilna črta, ki

mi lastna le današnjemu kapitalističnemu gospodarstvu, marveč io je kapitalizem podedoval od prejšnjih gospodarskih ustrojev. Razlika je le v tem, da je trgovina v prejšnjih časih igrala manj važnosti kakor danes, ko je postala gonilna sila vsega narodnega gospodarstva.

Druga značilna črta današnjega gospodarskega ustroja pa je moderna veleobrt, ki je nekdanjo rokodelsko obrt zamenjala s strojnim delom. Kapitalizem je posledica strojev ki bodo, — kar bo razvidno iz sledečega, tudi vzrok njegovi smrti.

Proizvajalci: delavci in kmetje, ki proizvajajo za trg, se morajo radi oddaje svojih proizvodov obrniti na trgovca, ki jim blago odkupi. Vzemimo, da je v dobi enega meseca gotovo število delavcev in kmetov napravilo za trg za 200 milijonov dinarjev blaga, t. i. delavci za 100 in kmetje tudi za 100 milijonov.

Kmetje so torej prodali veletrgovini svoje pridelke, za katere so od malih kupovalcev dobili 100 milijonov dinarjev.

Recimo, da so posredovalci med kmeti in veletrgovci zaslužili pri tem poslu 20%, torej 20 milijonov. Delavci v tovarnah so dobili za svoje delo od tovarnarjev 100 milijonov. Tovarnariji so prodali recimo to blago veletrgovcem z 20% dobičkom, torej 20 milijonov. Blago, ki je stalo le 200 milijonov (prevažanje in druge stroške tukaj ne računamo, da bo vsa stvar manj zapletena), velja na svoji prvi postaji na svetovnem trgu, ko je prišlo v posest veletrgovca, že 240 milijonov Din. pri prodaji si zaračunajo veletrgovci svoj dobiček, ki naj bo recimo 50 milijonov. Predno pa pride v malo trgovino, gre blago še skozi roke raznih drugih trgovcev in agentov, ki ga oddajo trgovini na drobno, recimo z dobičkom 80 milijonov. Navadno je dobiček vseh teh mnogo večji, ali da ne bo izgledalo pretirano, vzamemo razmeroma majhne dobičke. Na svoji drugi postaji, ko pride blago v roke trgovcev na drobno, torej v roke onih, ki ga lahko prodajo konsumentom, se blago, čigar izvirna cena je 200 milijonov, že podraži na 370 milijonov dinarjev.

Vzemimo, da se je vse blago razprodalo konsumentom, in da so si vzeli mali trgovci približno le 30% dobička, kar je v sedanjih razmerah jako skromno računano, ker vemo, da mali trgovci prodajo večkrat tudi z nad 100% dobičkom: 30% od 350 milijonov je približno 110 milijonov, skupaj 480 milijonov. Konsumenti so morali torej za blago, ki je bilo veljalo le 200 milijonov, plačati 480 milijonov.

Sedaj si pa oglejmo, kdo je kupil in plačal to blago. Ako so kmetje in delavci porabili za kupovanje svojih potrebščin ves denar, ki so ga prejeli za svoje delo, torej 200 milijonov dinarjev, so mogli od vsega blaga, ki so ga oni napravili, in ki stane v trgovini na drobno 480 milijonov kupiti le za 200 milijonov, ker več ko toliko denarja nimaio, torej ne morejo kupiti niti polovico blaga, ki so ga sami izdelali, marveč približno le 42 odstotkov.

Delavci in kmetje kupijo torej blaga za 200 milijonov.

Denar za kupovanje ostalega blaga v znesku 280 milijonov dinarjev je v rokah tovarnarjev, trgovcev in verižnikov. Od teh 280 milijonov, odštejemo približno 50 milijonov, ki so v obliki davkov in raznih stroškov prišli v roke uradnikom, vojakom, orožnikom, razumnikom (odvetnikom, zdravnikom, duhovnikom, časnikarjem učiteljem itd.) Vsi ti ljudje potrebujejo večinoma tudi ves dobljeni denar za živlienske potrebščine, torej potrošijo vseh 50 milijonov.

V rokah trgovcev, tovarnarjev in agentov ostane torej še 230 milijonov dinarjev. Ako bi tudi oni potrosili ves zaslužen denar za svoje živlienske potrebščine, bi bilo prodano vse blago in kapitalistični gospodarski stroji bi pravilno delovali, četudi bi bili delavci in kmetje oškodovani, ker jim je kapitalizem odvzel velik del njihovega dela.

To v kapitalizmu ne gre. Če bi kapitalisti potrosili za svoje življenje ves svoj dobiček, potem bi kapitalizem prenehal. Kapital se množi na ta način, da se le del dobička porabi, z drugim delom se mora večati kapital.

Kapitalistični ustroj ne dovoljuje torej kapitalistom, da potrosijo ves svoj dobiček v našem slučaju vseh 230 milijonov dinarjev, marveč le del tega; (ker jih je no številu veliko manj!) recimo v najboljšem slučaju 100 milijonov, čeravno porabijo v resnici mnogo manj; tovarnariji, trgovci in agentje (verižniki) kupijo torej za svoj konsum za 100 milijonov.

To je vse sedaj je že vsak potrosil toliko, kolikor je imel, oziroma kapitalisti toliko, kolikor jim kapitalizem dopušča, da se more ohraniti kapitalistično gospodarstvo in s tem kapitalisti sami.

Od vsega izdelanega blaga se je torej porabilo skupaj 350 milijonov.

Izdelanega blaga po sedanjih cenah 480 milijonov manj 350 milijonov prodanega tvori torej neprodanega blaga za 130 milijonov dinarjev, ki stane male trgovce (ako odbijemo približno 30%, katere bodo dobili mali trgovci šele pri prodaji) le 90 milijonov.

Oglejmo si sedaj nekoliko bolj natančno teh 90 milijonov blaga, ki je ostalo nerazprodano pri trgovcih. V začetku ta oteklina čisto nič ne vznemirja kapitalistov. Če nimamo denarja pa imamo blago, saj je blago tudi kapital.

Oteklina pa raset, iz 90 milijonov postane s časom 180 milijonov nerazprodanega blaga, 200, 300, 500 milijonov, ena miliarda! Ker je nerazprodanega blaga vedno več, začne proizvajanje pešati.

Treba je napraviti operacijo. Operacija se izvrši v obliki izvoza. Doma nerazprodano blago mora v inozemstvo. Takih oteklin pa je na sedanjem kapitalističnem telesu vse polno: Na Angleškem, v Ameriki, Nemčiji, Franciji, Italiji itd. Kapitalizem je že do grla v tem gnoju. Druga operacija je vojna.

Kaj je ta operacija prinesla kapitalizmu, vemo vsi predobro. Blaga je še vedno preveč, seveda le dozdevno ga je preveč, v resnici ga je premalo, le cene v trgovini so take, da ga konsumenti ne morejo kupiti, vsled česar se dozdeva, da bi ga bilo preveč.

Če bi se onih 90 milijonov nerazprodanega blaga razdelilo, če že ne kakor bi bilo pravično, med proizvajalce, t. i. med kmete in delavce, pa vsi med vse konsumente, bi bilo vse kapitalistične gospodarske krize konec. Bilo bi konec današnje brezposelnosti in bede, ker bi tovarnariji zopet dobili naročila za delo in potreben denar za nakup surovin, za plačo delavcem itd.

Toda že zgoraj smo omenili, da kapitalisti ne morejo brezplačno in niti brez dobička dati blaga konsumentu, ker bi s tem uničili kapitalizem sam.

Položaj je sedaj na kratko sledeči: Trgovci imajo nakopičeno blago po nedosegljivih cenah; ker ga imajo preveč, ne naročajo dovoli blaga v tovarnah in od kmetov. Zato se tovarne zapirajo in ostajajo delavci brez dela in zaslužka. Čim manj zaslužka imajo delavci, tem manj imajo tudi denarja, da bi si mogli pri tr-

govcih nakupiti potrebnega blaga. Vsled tega mora trgovina vedno bolj pešati, blaga ostane vedno več nerazprodanega, tovarne dobivajo tudi vedno manj naročil. Ako bi se to nadaljevalo brez kraja, pridemo z matematično točnostjo do sledečega rezultata: delavci ostanejo popolnoma brez denarja in ne morejo od trgovcev nič več kupiti, vse tovarne brez naročil, vsi delavci na cesti.

(Dalje prih.)

ZAČASNI PROGRAM SSJ ZA SAMOUPRAVNA TELESA.

(Dalje).

Socialna politika.

Država mora skrbeti v prvi vrsti za zaščito in zavarovanje delavstva, samoupravna telesa so jo dolžna pri tem podpirati: v lastnih podjetjih morajo v prvi vrsti izvesti vse zahteve moderne dobe ter podpirati te zahteve tudi vsestransko; brezposelni, onemogli, pa tudi vojni invalidi in vojne sirote morajo dobiti najizdatnejšo oporo; samostanska imetja in ona vseh veroizpovedi kakor tudi davki na dohodke naj služijo v to.

Prosvetne dolžnosti.

Samoupravna telesa so dolžna poleg države skrbeti za duševni razvoj mladine kakor sploh vsega prebivalstva: brezplačni, splošno obvezni šolski obisk do 17ega leta; osnivanje ljudskih vseučilišč, otroških vrtcev, knjižnic, večernih šol itd.; preskrba siromašne dece z vsemi potrebščinami; materialno popolna osvoboditev učnega osebja, gradba zdravih učilnic ter skrb tudi za zaščito zdravja učiteljstva. Pouk se naj vrši v materinščini, brez verskega pouka. Njegov cilj naj bo vzgoja svobodnih državljanov.

Podkupljevanje v skupščini.

Na seji narodne skupščine je povedal posl. Savić, da je hotel posl. Benin podkupiti njega in še poslanca Mladenovića. Ponujal da jima je četrt milijona Din, če bodeta glasovala za ameriško posojilo. V skupščini je seveda završalo, in takoj naslednjega dne se je odločila skupščina izbrati devetčlansko komisijo, ki naj tekom treh dni preišče, koliko je resnice na teh očitkih. Danes so že minili trije dnevi, pa javnost še ne ve nič gotovega. Nasprotno smo čitali že vest, da je bil posl. Benin baje takrat popolnoma pičan, ko je ponujal denar. Koliko je bil pijan naj razvidijo naši čitatelji iz pisma, ki ga je v tem vprašanju poslal posl. Mladenović uredništvu »Radikala« v Beogradu.

Pismo se glasi:

»Gospod urednik, 21. t. m. je izjavil g. Vlada Savić, narodni poslanec, v svojem govoru v načelni debati o Blerovem posojilu, na koncu svojega govora, da je gosp. Stevan Benin, narodni poslanec, 17. maja t. l. ponudil niemu in meni vsoto 250.000 Din, da glasujeva za posojilo. V tej stvari imam izjaviti sledeče:

Dne 17. maja t. l. po zaključeni skupščinski seji sva odšla z g. Vladom Savićem v hotel »Imperial«, kjer stanujemo. Za nama je došel tja tudi g. Stevan Benin in naju našel pri večerji. Takoj je prisedel in začel govoriti, da je tega dne bil z njim skupaj v klubu narodne seljačke stranke neki človek v zadevi posojila, ki se bo sklenilo, in da je on s tem človekom izvršil stvar in da sedaj prihaja iz francoskega kluba. Pozval je Savića in mene, da vstopiva v njegov klub, pa da partiel-

pirava na vsoti, ponudivši nama obema 250.000 Din, da glasujejo za posojilo. Vlada Savić je g. Benina prijel za besedo. Jaz sem takoj kategorično izjavil g. Beninu, da je njegova ponudba drznost in da ni vsote, s katero bi bilo mogoče kupiti najino poštenje.

G. Benin je rekel, da smo ljudje, da nimamo od golega poštenja nikakšne koristi ne mi, ne naše družine. Če ne more z nama izvršiti tega posla, bo pa poslal svojo gospo v Kamenico k Savičevi gospej in v Lačarak k moji gospej, pa bodo žene, ki so matere, izvršile posel, in midva bova pod pritiskom mater svojih otrok morala popustiti.

G. Benin je smatral mene za glavnega krivca njegovega neuspeha in me je nazval Mefista Vlade Savića in Savičeve in moje rodbine. Jaz sem dotlej večerjal, vstal sem in odšel v svojo sobo. Ga. Beninova dosedaj še ni prišla k moji ženi v Lačarak. To sem povedal v tej stvari, da se ognem vprašanjem poedincev, ki se obračajo v tej stvari name.

Milan Mladenović, nar. posl.

V tem pismu ni govora o nikaki pijanosti. Bomo videli, kaj pove preiskovalna komisija.

O POROTI.

Pri razpravljanju o pristojnosti porote pa se zopet samo sproži vprašanje, kdaj naj sme sodišče razveljaviti pravorek porotnikov in če je sodišče sploh še poklicano pretehtavati izrek porotnikov in imeti glede krivde drugo mnenje nego porotniki.

Pri tem vprašanju naj velja splošno načelo, da preko mnenja porotnikov, ki so zastopniki mnenja naroda, ne sme iti nič, ker vse državne ustanove so samo radi tega tu, da izvršujejo mnenje in voljo naroda, od katerega so postavljene.

Le v enem samem slučaju naj bi bila dovoljena izjema od tega načela, to pa takrat kadar gre obtoženci v korist; to načelo zastopa tudi sedaj veljavni kazensko-pravni postopek.

Značilno pa je pri tem vprašanju nazarje v osnutku novega zakona o poroti. Ta osnutek se umika od prejšnjega načela, ki po našem mnenju odgovarja zahtevi pravice ter dovoljuje poklicnim sodnikom razveljavljati pravorek porotnikov tudi takrat, kadar gre to v škodo obtoženca. »Demokratski« namen te »demokratske« misli je pač ta, za vsak slučaj pustiti odprta vrata ter eventualno pri drugi poroti omajati voljo porotnikov in uplivati na njih mnenje. To naziranje in nakano pa moramo najodločnejše zavračati.

Mnenje porotnikov naj bo nedotakljivo in poklicni sodniki naj imajo pravico razveljaviti pravorek porotnikov samo takrat, kadar pelje to razveljavljenje v očitno korist obtoženca, ker naloga prava je ščititi dobrine človeka, ne pa jih uničevati. Tudi bodo taki slučajji zelo redki, ker porotniki bodo gotovo preje našli pot naravne pravice, kakor pa poklicni sodniki s svojim sodnim negibnim in trdim merilom.

Zatorej se naj pusti poklicnim sodnikom samo v tem edinem slučaju varuštvo nad pravico, če je z izrekom porotnikov krivično ogrožena dobrina človeka in s tem dana pot krivici, če trpi pravični po nedolžnem, kot pa, če se izpusti krivičnega.

Če bi imeli poklicni sodniki pravico razveljavljati izrek porotnikov, bi pa tudi porota izgubila ves svoj namen in bi ne bila nič drugega, kakor pesek v oči narodu, kateri bi tudi kmalu spoznal, da je ta-

ka porota le igrača, če smejo nad mnenjem naroda imeti drugi še boljše in pravilnejše mnenje — z drugimi besedami, da mnenje porotnikov nič ne velja.

(Konec v pril. »Ljudskem Glasu«.)

NARODNA SKUPŠČINA.

25. julija. Nadaljevanje debate o proračunu ministrstva za notranje zadeve. Proračun tega ministrstva je bil sprejet, nakar je pričela v popoldanski seji razprava o proračunu ministrstva za narodno zdravje. Pri tej točki sta govorila med drugimi tudi posl. Kranjc (SLS) ter posl. sodr. Golouh o zdravstvenih razmerah v Sloveniji. Tudi ta proračun je bil sprejet.

Na večerni seji je govoril zunanji minister dr. Ninčič o zunanjem položaju, ki je po njegovem mnenju jasen in dovoljen. Ta jasnost in dovoljenost je pa taka: z malo antanto in Poljsko smo ožji zavezniki, napram Rusiji se razmerje ni izpremenilo (torej še ni nobenih stikov), z Italijo bo prišlo do sporazuma, Madžarska in Bolgarska sta nam neodkritosrčna sosedata, na albanski meji je mir, sploh Jugoslavija uživa povsod zaupanje. (Kaj hočete še več, ali ni to dovoljeno? S četrtino sosedov se prepiramo, s polovico sveta se pa ne pogledamo!)

Načelniki parlamentarnih klubov so sklenili še bolj pospešiti delovanje skupščine. Še pred počitnicami mora biti pod streho poleg proračuna tudi zakon o vojni odškodnini, zakon o odgoditvi volitev v oblastne skupščine, zakon o zavarovanju proti toči in tudi uradniška pragmatika.

Tedenski pregled.

Sobota, 15. julija. (Dodatek.) Vojno ministrstvo je odredilo, da se bodo pošiljali vojniki izmenoma domov radi dela na polju. — Madžarske državljane, zlasti delavce so začeli izganjati iz naše kraljevine. — Nemški neodvisni socialisti so se zedinili z večinskimi socialisti, v enotno fronto zoper meščansko reakcijo! — »Matin« poroča, da so v Moskvi 33 socialnih revolucionarjev obsodili na smrt z ustreljenjem! — Angleška bo zgradila ravnotoliko zračno vojno brodogradnjo, kakor ga ima Amerika.

Nedelja, 16. julija. (Dodatek.) Krvavi spopadi med socialisti in fašisti v Kremenu in Novari. — Bosanski listi pišejo, da bodo po zmanjšanju števila uradnikov izpraznjena mesta zasedli — Wranglovci.

Ponedeljek, 17. julija. Italijanski soc. poslanci so izjavili, da se nočejo več pogajati za vstop v vladu, ker sedanja vlada ne mara končati fašistovske meščanske vojne. — V Litvi so odkrili, kako je litvanska komunistična stranka ponarejevala bankovce raznih držav, da še bolj škoduje delavstvu in ga pripravi do — revolucije.

Torek, 18. julija. Konferenca amsterdamske strokovne internacionale za pomoč nemškemu proletariatu zoper reakcijo. — V sovjetski armadi je prišlo do oboroženega upora. Razcep med boljše-viki se kaže tudi v armadi.

Sreda, 19. julija. Italijanska vlada odstopila. Vse socialistične in komunistične strokovne zveze so se zedinile proti fašistom. — Rathenauvova morilca so izsledili na nekem gradu. Pred aretacijo sta se ustrelila. — Ameriška rudarska organizacija je odklonila Hardingov predlog, da bi se stavka rešila z razsodiščem. — V londonski zbornici so razkrili vladno trgovino z naslovi. Kdor je hotel postati plemenitaš ali dobiti odlikovanje je plačal 600.000 do 1.800.000 frankov.

Četrtek, 20. julija. V gornji Italiji radi fašistovskega divjanja splošna stavka. —

Na Madžarskem se kmečko ljudstvo oboroženo upira, napada plemenitaška posestva in žanje zase. — V Nemčiji se posvetujejo meščanske stranke za ustanovitev bloka zoper socialistični blok. Reparacijska komisija je sklenila poizkusiti glede Nemčije s trimesečnim moratorijem (odložitvijo izplačil). Francoska se tega divje brani. — V Avstriji pričetek pogajanj za trgovsko pogodbo med njo in Rusijo. — Boljševiki so začeli v Haagu nasproti kapitalistom popuščati, ker se boje, da bi se konferenca popolnoma ne razbila.

Petek, 21. julija. V Belgradu so v finančni zakon sprejeli nove člene: Naša poslaništva si smejo od pristojbin, ki jih dobe, kupovati lastne hiše; zunanjemu ministru so zopet povišali milijonsko plačo; dispozicijski fond se zveča za 4 milijone dinarjev — samo fond, iz katerega vlada podpira svoj tisk, dobi 400.000 Din! — Finančni odbor se je bavil s predlogom, da bi cerkve vzdrževali le verniki s posebnim davkom. Zaenkrat so ta predlog še odklonili. — V Milanu smrtni spopadi s fašisti. Proglasitev splošne stavke po vsej Italiji, ker so razdejali veličastni Delavski dom. Na avstrijskem Koroškem je radi mezd pričelo stavkati delavstvo vseh strok. — Danska vlada je odpravila smrtno kazen. — Arabci v Palestini so začeli nastopati proti Angležem.

Sobota, 22. julija. V Italiji je pričel znani Orlando sestavljati novo vladu. Socialisti so proti vsaki novi vladi. Le reformisti bi bili morda voljni vstopiti v njo. — V Milanu konec stavke.

Politične vesti.

+ V garnizijskem zaporu drinske divizijske oblasti v Valjevu so že leto dni Grga Petrović, Ivo Nališ in Aleksander Curman, ki so obtoženi, da so kot avstro-ogrski vojniki izvršili v Srbiji več zločinov. Pred letom dni so jih že preganjali nov. Zaradi tega, romali so iz ječe v ječo, razdelili so z njimi kakor bi bili živali. slednjič pa so jih izpustili kot nedolžne. Toda kmalu so jih zopet zaprli, češ, da po Saint-Germanskem dogovoru ne velja zanje razsodba civilnega sodišča, temveč da morajo priti pred vojaško sodišče. Do tega spoznanja so prišle oblasti po dolgem, dolgem času, ko so obdolženci pretavali skoro vse srbske ječe in si našli tudi kake smrtonosne bolezni. Vojaško sodišče je ravna proti Vidovdanskim ustavi, ker bi morali obdolžence takaj predstaviti sodišču. Takih protustavnih slučajev pa je seveda vse polno — neki oberstleutnant bivše avstro-ogrške armade čaka na prijem v zaporu že od leta 1918., pa ga še do danes niso sodili. »Ima pač vremena!« Zgodilo se je celo, da so bili zaprti vojniki celih 21 mesecev, ker so zapustili komandno do 8—10 ur — po 21 mesecih so jih šele izpustili. Neverjetnih slučajev pa je še cela rajda. Sodišče v Jugoslaviji služi tedaj rekord!

+ Avstrijska komunistična stranka je potrebnejša podpore, nego gladujoči otroci v Rusiji. Amsterdamska strokovna internacionala poroča sledeče: Dunajska »Rote Fahne« vodi jako naivno agitacijo v svrhu pomožnega fonda za gladujoče v Rusiji. Tako prinaša v neki svoji številki sledeči oklic: »Sodrug! Z 25.000 K se reši življenje enega ruskega otroka, dajajte za to čimveč za ruski pomožni sklad!« S tem se hoče avstrijska komunistična stranka pokazati delavno v prid ruskih gladujočih. Stvar pa ni taka, kakor jo slikajo. Na predkonferenci, za zadnji komunistični zbor

je po dal Tober sledeče poročilo: »Naša (komunistična) stranka je prejela v zadnjem letu mesečno sledeče podpore: Iz Nemčije: Za vzdrževanje »Rote Fahne« 83.000 Mark, za razne strankine potrebe pa 16.000 Mark. Razven tega smo prejeli iz Moskve za razne potrebe pri stranki — 25 milijonov kron.« Sedaj računajmo, koliko otrok je bilo vsled avstrijske komunistične stranke prepuščenih smrti. Kje so pa še vsote, katere so šle v druge države iz Rusije? Ali je to po komunističnem nauku? Ali se bode s tem rešilo ubogo delavstvo?

+ **Amsterdamska strokovna komisija** je sprejela sledečo resolucijo: V Amsterdamu zborujoča konferenca strokovnih in socialističnih internacional ne more končati svojih posvetovanj, ne da bi še enkrat s povdarkom opozorila proletariat vsega sveta na pomen moskovskega procesa proti ruskim socialnim revolucionarjem. Izjavlja, da bo izvršitev smrtnih obsodb za dolgo časa onemogočila zedinjenje svetovnega proletariata za skupne akcije.

+ **»Babica ruske revolucije«**, Katarina Breškova se je obrnila s posebnim pismom na ves kulturni in civilizirani svet. V svojem pismu pravi: Romain Rolland! Hauptmann! Wells! Bernard Shaw! In vsi prijatelji resnice in napredka! Poslušajte besede stare ruske sodružice, ki se je vse svoje življenje borila proti reakciji in se v tej odločilni uri obrača na vas mlade prijatelje, ki vas osebnost niti ne pozna, s prošnjo, da povzdignete svoje glasove za stvar, ki je ljuba vsem plemenitim in hrabrim srcem. Prijatelji resnice! Smrt nas ni nikoli plašila, nas socialne revolucionarje — ruska mladina ji je kljubovala z enako vztrajnostjo v sibirskem snegu kakor tudi na carjevih moriščih. Najstrašnejša nevarnost nas ni odvrnila, nastopati proti despotizmu, ki je vladal v Rusiji. Ne pozivam vas v imenu usmiljenja, da glasno protestirate proti zločinu, ki so ga izvršili v Moskvi, ko so najhlabrejši in naipožrtvovalnejše boritelje svobode, pravičnosti in blaginje ruskega naroda obsodili na smrt. V imenu svetovne demokracije, ki se bo s pomočjo njenih plemenitih prijateljev razvijala, v njenem imenu vas prosim, da se z vso odločnostjo udeležite splošnega protesta proti moskovski obsodbi, ki bo omadeževala čast socialističnih in svobodoljubnih strank, vso demokracijo, ki se čuti opravičeno nastopati proti vsem odredbam najmočnejših reakcionarnih vlad. Umora teh mučnikov le ta ne bo trpela. Povzdignite svoje glasove z vsemi močmi vaših plemenitih duš, izpregovorite za evrop. demokracijo, v najsprednejših vrstah v katerih stojite! O da bi mogla prisostvovati izvršitvi smrtnih obsodb, da bi mogla vsem takozvanim »sodnikom« iz obraza v obraz vreči besedo »morilci«, ki so jo v štirih letih nezaslišanega tiranstva opravičeno zaslužili! Moja starost mi tega ne dopušča, toda moje srce in moj duh bo vedno na strani tistih, ki so se žrtvovali za pravičnega drugega, kakor da vas prosim za protest proti smrtni obsodbi tistih ljudi, katerih čisto mučeniško življenje slavi vse pošteno človeštvo.

+ **V sovjetski Rusiji** opažajo že dali časa rovanje proti spijetom. Kakor je že znano, se je precejšen del komunistične stranke odcepil in je pričel delovati kot samostojna stranka, ki ne soglaša s taktiko vodilnih komunistov. V nekaterih krajih opažajo celo caristično propagando, ki ni nobeno čudo, če pomislimo na nezavednost ruskega mučnika, pri katerem se še

dolgo ne bodo poznali uspehi prosvetnih šol, ki rastejo kakor gobe po dežju. Iz Kavkaza poročajo celo, da je zapustila svoje vojašnice vsa batumska posadka z orožjem vred ter se pridružila vstašem v planinah, ki tvorijo »zeleni kader«. Sovjetska vlada je sporočila vsem svojim zastopnikom v inozemstvu, naj delujejo za priznanje sovjetske republike, ker je v veliki nevarnosti. Ta nevarnost je seveda razumljiva, kajti treba je samo pomisliti, da je bila sovjetska vlada vedno pripravljena sodelovati s kapitalisti, kar se je pokazalo v Genovi in sedaj v Haagu. Zavedni socialistični proletariat je iskal ob istem času svojo pomoč v Amsterdamu. Ta ugotovitev je huda poper za vse tiste, ki se še vedno navdušujejo za komunistično taktiko.

Dnevne vesti.

Govor poslanca s. E. Kristana, ki ga objavljamo te dni, vzbuja splošno pozornost. Značilno je, kako so skušali nasprotniki z medklici ovirati govornika: dokaz, kako v živo so zadevale njegove besede.

Mezdno gibanje rudarjev Trboveljske premogokopne družbe. Pogajanja med družbo in zastopniki delavstva so se dne 25. t. m. nadaljevala brez vsakega uspeha za delavstvo, to pa zgolj zaradi tega, ker ni pod nobenim pogojem hotel pristati zastopnik družbe na to, da je to pogajanje zanj obvezno ter je ponudil samo 12 K na delavca za dnevno (šilt), družinske doklade je pa odločno odklonil. Pa še to malenkostno ponudbo je mogel dati le neobvezno. Razumljivo je, da se s tem niso mogli zastopniki delavstva zadovoljiti, ker nikakor ne odgovarja ta ponudba zvišanim cenam življenjskih potrebščin. Zato so bili prisiljeni podati izjavo v imenu velokupnega pri obravnavi zastopnega organiziranega rudarskega delavstva Slovenije, da polaga svoje mandate ter odklanjajo vso odgovornost za eventuelne posledice. Družba naj se pogaja s celokupnim rudarskim delavstvom. Demonstrativno so zapustili dvorano. Stori se bo pa vse, da se vendar enkrat reši to pereče vprašanje rudarjev. Seveda je odvisno le od delavstva samega in njegove enotne fronte. Le če je delavstvo enotno, so tudi njegovi uspehi večji in sigurnejši.

Abiturijenti leta 1911/12 i. drž. gimnazije b. odd. (razrednik prof. Lederhas) se naprošajo, da takoj pismeno sporoče na naslov Stanko Tominec, obrtno ravnateljstvo juž. žel. v Ljubljani svoje natančne naslove, da jih bo mogoče obvestiti glede proslave desetletnice mature.

Društvo »Soča« je nakazalo svojim članom - pogorelcem v Bohinjski Bistrici, znesek 5000 K kot prvo pomoč, sledeč znanemu reku: »Kdor v sili hitro da, dvakrat da!«

Kaj vse pijanost stori. Iz Erdelja na bivšem Ogrskem (sedaj Rumunskem) poročajo, da je hotel neki pastir spraviti v pijanosti na vsak način svojo čredo preko Maroša. V deročih valovih pa je utonilo — 54 krav.

Francoska vlada bo tudi letos sprejela nekaj štipendistov iz naše kraljevine. Kandidati morajo biti absolventi kake fakultete ali pa morajo biti vsaj v poslednjih dveh semestrih svojih študij, in sicer v obeh primerih na tisti univerzi, ki jih predlaga. V prvi vrsti se bodo izbirali kandidati za francoski jezik in literaturo. Štipendije znašajo po 6000 frankov za študijsko leto 1922/23. Izbrani prosilci dobe

na roko tudi potne stroške. Absolventi in slušatelji ljubljanske univerze, ki hočejo prositi za podelitev te štipendije, naj naslovijo svoje prošnje, opremljene s potrebnimi dokumenti, na rektorat univerze. Termin 15. avgust t. l.

Ljubljana.

Delegacija ministrstva financ v Ljubljani je odredila: Ker je po naredbi bivšega finančnega ministrstva z dne 25. septembra 1888, št. 47.105 za bivanje državnih preskrbljencev (upo-kojencev, udov, sirot itd.) v inozemstvu potreben dopust, dovoljen od delegacije oziroma od Ministrstva financ, se smejo državnim preskrbljencem le tedaj potne liste izdajati, če se prosilci izkažejo, da imajo za bivanje v inozemstvu potreben dopust.

Celje.

Seja podružnice kovinarjev se preloži, in se bo vršila vsak petek, ob 18. (6. zvečer) v tajništvu pri Kroni. — Načelnik.

Podpisano društvo prosi vsa ona pevska društva, ki so si svoječasno izposodila partiture in glasove, da iste nemudoma vrnejo. Delavsko pevsko društvo »Naprej« v Celju, hotel pri Kroni. — A. Holcinger, t. č. predsednik.

Maribor.

5. seja občinskega sveta se bo vršila 28. t. m. ob 7. zvečer v mestni posvetovalnici.

Kdor se udeleži celjskega vsedelavskega zleta, naj se radi izkazne in nadaljnih informacij zgleda v krožnem političnem tajništvu, v strokovnem tajništvu ali pa zvečer v tajništvu mariborske podružnice »Svobode«.

Občina najame z vladinim dovoljenjem kredit in sicer za izpopolnitev električnega omrežja 1.650.000 Din, za ceste in kanale 414.000 Din. Mislimo, da bi se izplačalo pobaviti se čisto resno tudi z izgradbo tramvajske proge, ker celo veliko mesto, kakor je Maribor, trpi zaradi pomanjkanja cestnoželezniškega prometa. Izvedba te stare ideje bi se prav gotovo v kratkem času rentirala. Tedenski pregled.

Jugoslovanski promet v dobi brezžičnih brzojavov. Mariborčanom je te dni majhna afera, reminiscenca na tiste čase, ko je še vozil postiljonski voz, priredila obilo zabave. Iz Ljubljane je prispel vagon drv, v katerem so našli pri razkladanju ptičje gnezdo z jajčki, na katerih je sedela valeča samica. To pomeni, da se je pošiljka iz Ljubljane v Maribor toliko časa vozila, da sta imela nedolžna, ljubčca se ptička dovolj časa na razpolago, da sta si zgradila stanovanje in izpolnila drug do drugega svoje začetne zakonske dolžnosti. Ravnokar smo brali, da so na Francoskem nekje iznašli motorno kolo, ki vozi 400 km na uro — a kaj je to proti rekordom našega prometa?

Ptuj.

Iz Ptuj. Na ptujski obrtni šoli je briltna glava, ki hoče, da bi sprejemali obrtniki v uk same učene vajence. Sinovi ubogih viničarjev in pastirjev, ki so živeli v takih razmerah, da so v ljudski šoli zaostali naj ostanejo pastirji. Ker naš sodrug župan ni tega mnenja, se zaletava vani »Narodni List« na silno »duhovit« način, ki dobršnemu delu tukajšnjih izobraženih in učenih ljudi — vrlo ugaja. Za vse te dopisnike bo treba še šibo namočiti, tako da se bodo naučili, da ni razloga izključevati vajencev z manjšo šolsko izobrazbo od obrtnega šolanja. Marsikdo izmed ptujskih obrtnikov je začel tudi s tako izobrazbo, danes pa zna preračunati in preudariti, zakaj se je morala organizirati obrtna šola tako, da je treba zanj 16 uč-

Na H. okrožni seji KDZ brežiškega okrožja, katera se je vršila dne 16. t. m. je bilo sklenjeno soglasno, da se bo vršila dne 30. t. m. okrožna konferenca za brežiško okrožje v Brežicah v prostorih g. Grobovškega. Začetak konference bo ob 9. uri. Ker bodo važne točke na dnevnem redu, naj se konference udeležijo vsi zavodni sodruzi ozir. kraj. organizacije — to in onostran Save, katere sedaj pripadajo brežiškemu okrožju KDZ, kakor tudi vsi naši somišljeniki iz občin, kjer še ne obstojajo krajevne organizacije KDZ. Sodrugi, pokažite resno voljo do resnega dela, da se proletariat brežiškega okrožja prebudi in pripelje s seboj somišljenike iz bližnjih občin, kjer še ne obstojajo krajevne organizacije KDZ. Dnevni red bo sledeči: 1. Oblastne volitve; 2. agrarna reforma; 3. razno. — Okrožni odbor.

Hajdin pri Ptuj. Vse člane krajevnice organizacije K. D. Z. opozarjamo, naj odračunavajo **odslej** svoje članske prispevke, dne 9. julija izvoljenemu **blagajniku** **sodr. Alojziju Kmetcu, Spod. Haidina 2.**

Člane, ki so v zastanku s članarino opozarjamo, naj to čimprej store. — Odbor.

Delavstvu v vednost. Kovinarji in lesni delavci Dravske artilerijske delavnice se nahajajo zaradi sramotno nizkih mezd v mezdnem gibanju, nakar opozarjamo vse, ki iščejo tu dela.

Članom ljubljanske podružnice toplo priporočamo, da obračajo na gibanje »Svobode« in na poglobitev delavske izobrazbe mnogo več pozornosti. Posebno naj se zavedajo svoje prve članske dolžnosti: rednega plačevanja. Članskih prispevkov. Isti so že itak nizki, tako da jih lahko pogreša prav vsak sodrug. »Svoboda« pač ni društvo, ki bi bilo odvisno od bank in denarnih zavodov, temveč zida svojo boljšo bodočnost na zavednosti in izobraževanju delavstva.

Člane vseh ljubljanskih podružnic »Svobode« opozarjamo na predavanje sodruga A. Cerkvénika **»Abstinencia in socialistični svetovni nazor«**, ki se bo vršilo v petek, 28. t. m. točno ob pol 8. v magistratni dvorani. Vsem sodrugom bo dana prilika v prosti diskusiji, da si razčistijo pojme o alkoholizmu z ozirom na socializem. Naj se zave tudi ljubljanski proletarij, da je njegova rešitev v lastnem delu ter da se socialistični problemi rešujejo uspešno le v krogu zavednega delavstva.

Šoštanj. V soboto, dne 29. julija t. l. gostuje v Šoštanju dramski odsek trboveljske »Svobode« in uprizori istega dne ob 8. zvečer v tukajšnjem hotelu Jugoslavija Ganglovo štiridejansko dramo »Sin«. Ker je igra zelo impozantna in za delavski razred v izobraževalnem oziru zelo poučljiva, vabimo vse sodruge in sodružice, zlasti one iz premogovnika v Škalah, da se prireditve sigurno udeležijo! — Prireditveni odbor »Svobode« v Šoštanju.

= **Vrednost denarja.** 1 dolar velja 79.50 Din, 1 lira 3.78 Din, 100 avstrijskih kron pa 30 par. V Curihu velja 100 naših kron 1.62 švicarskih frankov.

= **Žitne cene.** V Vojvodini so sledeče cene: pšenica 3.79 Din, oves 3.08 Din, koruza 3.08 Din, ječmen 3 Din, pšenična moka (štev. 0) 5.45 Din za kg.

Socialist si, praviš. Ali bi mogel dati zadovoljiv odgovor na tole vprašanje: »Koliko naročnikov si že pridobil »Napreju«? In koliko članov socialistični stranki? Če si socialist, moraš biti aktiven član socialistične rdeče armade. Če nisi, tedaj ves tvoj socializem ničesar ne izda.

Povsod, kamor zahajaš, poglej, če
imajo socialistično časopisje. Naroča se v
Ljubljani, poštni predal 168.

Vrhnika. V nedeljo, dne 23. julija se je vršil občni zbor podružnice del. izobr. zveze »Svoboda« na Vrhniki, katerega se je udeležilo 32 članov. Novo izbrani odborniki se snidejo dne 27. julija ob 8. zvečer v svrhu volitev predsednika in drugih funkcionarjev. Obširneje poročilo sledi po volitvah. K udeležbi »I. Vsedelavskega zleta v Celju« se je javilo 30 članov in prijateljev »Svobode«. V noči od 24. na 25. julija so neznani zlikovci raztrgali plakat »I. Vsedelavskega zleta v Celju«, gotovo radi tega, ker se meščanske telovadne organizacije boje, da ne bi delavstvo spregledalo, ter izstopilo iz njihovih društev.

Vrhnika. Razkol med mladino in starini v demokratski stranki se opaža tudi na Vrhniki, kar jasno kaže sledeči slučaj: V soboto 15. julija ob pol 11. zvečer je dal tukajšnji okrajni sodnik aretirati nekega mladeniča brez kakega pametnega vzroka **protipostavno in protustavno brez vsakega zapornega povelja** po nekem slučajno v gostilni se nahajajočem orožniku **iz Logatca**, ker se je čutil razžaljenega vsled neke malenkostne opazke. Po prizadevanju drugega liberalnega doktorja (bivšega staroste Sokola) je povzel aretiranec vse korake, da dobi potrebno zadoščenje od sodnika, ki je obenem predsednik demokratske stranke. Omenjena doktorja se gledata strupeno kot pes in mačka, pravijo zato, ker eden prisega na Hribarja, drugi na Žerjava. Mi pa pravimo: **Razkola med demokrati kmalu ne bo, ker bo stranka zginila s površja, močan ve** ter veje . . .

Stalcerji pri Kočevju. V nedeljo, dne 16. julija je imel sohr. Jos. Tomc v Štalcerjih shod, ki je bil dobro obiskan in je tudi popolnoma dosegel svoj namen. Izvajanja resnega govornika je tamošnje ljudstvo dobro razumelo. V organizacijo je pristopilo takoj lepo število članov, ne iz navdušenja, temveč iz prepričanja, da se moramo z združenimi močmi bojevati, če hočemo zboljšati današnji krivični red.

Zanemarijena ljudska šofa. Novo mesto je menda edina občina v Sloveniji, ki nima lastnega šolskega poslopja. V staro gimnazijo, ki že od zunaj izgleda kakor podrtja, so stlačili deško in dekli-

ško ljudsko šolo. Dasiravno je telovad-
ba obvezna za vse učence, vendar ni-
majo telovadnega pouka, ker nimajo te-
lovadnice. Ravno tako nima šola šol-
skega vrta, kjer bi se vršil kmetijski
pouk. Ali res vse spi? Občina in višji
šol. svet?

Dopis slovenskemu ljudstvu v spomin! Volitve v oblastne skupščine in srezke zastope se bližajo in klerikalna slovenska ljudska stranka, imenovana tudi Kmeška zveza (v resnici farovška zveza), je zopet začela prirejati volilne shode in razne slovesnosti med narodom češ: krščansko ljudstvo na plan, za vero gre, za cerkev gre, za »svobodo« Slovenije gre itd. In s temi že od nje same tolikrat premletimi lažmi in farbarijami je začela svoj mrtvaški pohod med od nje izmозgani, in od nje same tolikrat osleparjeni in na vse zadnje od nje same leta 1918, prodani nesrečni slovenski narod. Že nad petdeset let ima ona kot najmočnejša stranka v Sloveniji usodo nesrečnega slovenskega naroda v svojih rokah, že nad petdeset let slepari in goljufa nesrečno slovensko ljudstvo in že nad petdeset let laže nezavednemu ljudstvu pri vsakih volitvah, da gre za vero, za cerkev itd. In tolikrat osleparjeno in na vse zadnje od nje same prodano slovensko ljudstvo jej še veruje. Ljudje božji, alimate nič svojega razuma, da vse verjamete klerikalcem; alimate svojih očid, da spregledate, da pri volitvah nikakor ne gre ne za vero, ne za cerkev, temveč pri volitvah gre le za farovške žepe in za njihovo gospodarstvo nad slov. ljudstvom. Kdo je kriv, če nismo svobodni? Kdo nas je l. 1918. prodal, kakor neumno živino brez našega dovoljenja? Korošce so vprašali kam hočejo; nas, nezavedne Kranjce in Štajerce, pa niso vprašali kaj hočemo. G. Korošec in tovariši so kar na tihem za našim hrbtom storili kupčijo in tako smo prodani. Takrat bi morali Korošec in tovariši reči Srbom: bratje Srbi, če nam daste polnopravno svobodo, se vam pridružimo, sicer pa ne. Takrat, ko je bilo železo vroče, takrat bi se moralo kovati; ne pa da sedaj klerikalci po točizvonijo, da se borijo za svobodo Slovencev, dočim so jo sami zapravili. S tem mečejo samo pesek v oči, v resnici se borijo samo za farovške žepe in farovško komando. Edino socialistična stranka Jugoslavije se bori za trpeče slovensko ljudstvo! Klerikalci pa mu kopljejo samo grob. V drugič vam razkrijemo še kaj več.

več.

Globoko pri Brežicah. Občinsko go-
spodarstvo. V našem občinskem odboru
imajo večino samostojni kmetje, to je ti-
sta stranka, katera je zrastle pred tremi
leti iz posušenega debla takozvane libe-
ralne in sedaj prekrščene JDS. Vse pa
hodijo skupaj po eni in isti politični poti,
kakor telo in senca. Kakor so nam trobili
agitatorji SKS pred državnozborskimi
volitvami, je bil njihov namen ustanoviti
to stranko radi tega, ker stranke, katere
so obstojale, niso bile vredne, da bi jim
kmet in kmetijski delavec zaupala, posebno
pa ne SSJ. Zgodilo se je, da so se večino
ma obesili na ta lim SKS, katerega je
skuhal in raznašal Ivan Urek, sedaj nar.
poslanec, skupno z ljubljanskimi liberalci.
Njihovo delo se je pa pokazalo dejansko
čisto drugače, kakor so poprej obljubljali.
V tukajšnjem okraju so se spustili ti iz-
vrstni gospodarji z dr. Zdolškom in odr.
glavarjem na čelu v kupčijo, da bodo
oskrbovali prebivalstvo z živlenskimi
potrebščinami in so pričeli kupovati ko-
ruzo v Banatu od kmetov (pardon od ba-
naških judov) za bančni (v resnici ljud-

ski) denar. Za polžkus so kupili 3 vagone koruze, pri katerih so pa porabili samo za vožnjo v Belgrad, nič več kakor 17.209 kron še predno je bila koruza iz Banata odposlana. Res dobri gospodarji SKS so naredili občanom občine Globoko toliko zaslug s tem, da je zaslužila brežiška banka 12.026 kron denarja od trpinov. In ni to bilo zadosti; povrh tega so še zagospodarili 16.000 kron in kjer jih nimajo odkod vzeti, da bi vrnili banki, predlagajo sedaj gospodje odborniki SKS na občinskih sejah enkrat, da bi se naj poravnali ta dolg z občinskimi dokladi, drugič da naj vsak, ki je kupil koruzo, še doplača, da se bode primanjkljaj kril, tretjič da naj vsak odbornik plača toliko, da bodo zložili vsi skupaj 16.000 kron. Torej gospodje odborniki občine Globoko, čutim se dolžnega, da vam povem javno vsem skupaj brez razlike strank, da se s prvim predlogom absolutno ne morem strinjati, ker se niste začeli od začetka ravnati po zakonu, ker niste sklicali občanov skupaj in jih vprašali, ako se strinjajo, da si posodite denar v imenu občanov, sedaj tudi nimate pravice ta dolg, katerega ste vi zakrivali, nalagati na občinske doklade. — Z drugo točko oziroma predlogom se strinjam samo v toliko: Kdor je kupil koruzo in hoče plačati še sedaj, ko je že preteklo pol leta, naj plača, siliti ga pa nimate pravice, ker niste tega pri razdelevanju omenili. S tretjim predlogom se pa popolnoma strinjam: vsak odbornik naj plača nekoliko, da bo vsaj v bodoče boljše gospodaril. To naj velja za odbornike vseh strank, tudi za socialistične, ker so bili pri sklepu, da se denar posodi na občinski kredit, ravnotako brez glave, kakor odborniki drugih strank. — Gospoda Franca Keneja ml. pa prosimo, naj nam pove kot občinski odbornik SKS in obenem predsednik okrajnega zastopa v Brežicah, čigar dolžnost je nadzorovati vse občinske odbore brežiškega okraja, kaj je že ukrenil radi nepotrebne izdaje okoli 17.000 kron za neko sobo v šolskem poslopiju občine Globoko. Brez potrebe je bil ta izdatek, dokler se v drugih uporabljenih sobah nahaja vse kaj drugega, kar sploh ne spada v šolsko poslopije. Višji šolski svet pa prosimo, da odredi, naj se posojilnica preseli v privatno poslopije; ker ni na mestu, da se nahaja (in še celo brezplačno) v šoli, ki je bila sezidana za

vzgojo in izobražbo otrok. — Opazovalec.

PREVEČ VINA — PREMALO KRUHA.

V narodni skupščini je bila podana interpelacija, ki zahteva prost izvoz vina obenem pa se izreka proti uvozu vina iz Italije.

Razumemo popolnoma velike stroške in riziko, ki so zvezani z vinogradništvom. Na ta način morajo biti cene domačega vina visoke. Prekupci pošnejo cene še višje. Konkurenti, ki imajo majhne dohodke ter so še vedno prepričani, da bi brez alkohola pomrli, niso zmožni, da bi vsaj omejili konsum, temveč začnejo segati po cenejših pijačah. Občutno konkurenco našim vinom dela trenutno dalmatinsko vino, vendar pri nas še to ni tako hudo. Neznosne razmere so pa v Dalmaciji. Tam je žalibog skoro cela dežela navezana kar samo na izkupiček za vino. Preje je izvažala svoje vino na Dunaj na Češko, to je sedaj prenehalo. Svojega vina ne more razpečati; sodi in jame so polni vina — a pri kmetu je lakota. Kraji pa, ki ne produciraio vina, ga pa ne morejo dobiti ali vsaj zelo težko iz Dalmacije, ker ni prometnih zvez. Dežela se bo kruha lačna utopila v vinu. Strašne so te razmere in krivične. Prebivalstvo dela v potu obraza in obdeluje trto. Ker drugo ne raste po skalnih rebrih, a za svoje pridno delo žanje — lakoto. Ne bomo premišljevali, če je za človeštvo sploh potrebna vinska trta, a vsakdo vidi, da v takih krajih, ker drugo ne raste, vsaj trenutno ni mogoče prebivalstvu preživljati se na drug način. Zato bi mislil kdo, da bo država napela vse sile in pomagala prebivalstvu, da vino pošteno razpeča. Trajno mu bo pomagano pa šele takrat, če bo v deželi dvignila po možnosti kulturo oljk, južnega sadja, z vsemi silami pridobila več kulturnega sveta za nasad drugih rastlin, posebno pa je važna za take pokrajine vsaka četudi najneznatnejša industrija.

Vse to četudi v manjši meri in ob nekoliko drugačnih pogojih velja tudi za nekatere naše kraje, ki so tudi izključno navezani na pridelek vina. Dobro, da jih ni dosti, a tudi tem bo treba preskrbeti še druge eksistenčne pogoje. Vinogradništvo je loterija. Veliko dela in skrbi daje vsako

leto, včasih da lep dobiček, včasih pa izgubo. Letom blagostanja slede lahko leta bede, to pa vpliva slabo. Ljudstvo mora imeti stalnejše gospodarske razmere. Zato bo tudi pri nas treba začeti misliti na to, kako dati prebivalstvu takih krajev neko trdnjejšo gospodarsko oporo. Večja industrija bi ovirala v takih krajih vinogradništvo samo brez ozira na slabe posledice, ki bi jih utrpelo delavstvo pod vplivom »vinske okolice«, mislimo si pa da bi silno veliko pripomogla takim krajem domača industrija. Vsaj v zmiri bi imelo prebivalstvo gotove dohodke tudi v letih — nesreče.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Feller-jev „Elsafluid“

kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptič. in čistečega osvežujočega delovanja najboljše ga učinka. Ravno tako je priljubljen kot krepko blago delujoče in vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delujoči nego Francosko žganje in najboljše sredstvo te vrste. Tisoče priznanja! Z zamotom in poštino za vsakoga 3 dvojnat ali 1 specialna steklenica 72 K

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice 300 K
24 „ „ „ „ 570 K
36 „ „ „ „ 800 K

POŠTINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliž za kurja očesa 8 K in 12 K; Elsa mentolni klinčič 16 K; Elsa posipalni prašek 12 K; Pravo Elsa ribje olje 80 K; Elsa voda za usta 48 K; Elsa kolonska voda 60 K; Elsa šumskimirsi 60 K; Glycerin 16 K in 60 K; Lysol, Lysoform 48 K; Kineski čaj 4 K; Elsa mrčesni prašek 16 K; Strup za podgane in miši po 16 K in 20 K.

EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA
donja Elsatrg št. 358 Hrvaško.

Kdor uporablja

ZLATOROG MILO

podaljša trajnost svojega perila.

Glavno zastopstvo in zaloga:

R. Bunc in dr., Ljubljana-Celje-Maribor.

ZLATOROG

ZLATOROG

Kopalna sezija!!

Kopalne kostume, hlače, frotir-
plašče, čepice, plavalne pasove
itd. priporoča

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Pridobivajte naročnike!

Nova lekarna. lekarno v Ljubljani
na Karlovski cesti št. 2.

Ph. Mr. G. Bakarčič. Oddajam zdravila za člane
vseh ljubljanskih bolniških
blagajn, državne in južne že-
leznice, tobačne tovarne itd.

Nikak strup! Nikaka kemična kislina
kislina!

Garantirano pristni
na debelo! namizni kis na drobno!
prodaja najmodernejša automa-
tična kisova tovarna
FELIKS SCHMIDL,
Maribor, Koroška cesta 18.
Vsaka hišnja gospodinja, ki skrbi za
zdravje svoje družine, zahtevaj povsed
samo pristni SCHMIDL-KIS

Priprave za trganje sadja,

lastni izdelek,
umetno satovje,
garantirano pristno blago ima
v zalogi

F. Frangesch-a nasl.
Rupert Jeglitsch,
Maribor.

Trgovina z železnino

F. Frangesch-a nasl.

Rupert Jeglitsch, Maribor

priporoča svojo bogato zalogo
umetnega satovja, garantirano
pristno blago; dalje v zalogi:
priprave za trganje sadja,
lastni izdelek, razne spojke za
jermene, Staufferjeve pušice za
maščobo od 1 do 8, železni vi-
jaki za cevi, medene armature,
raznovrstno orodje, okovi za
zgradbe in pohištvo, hišno in
kuhinjsko orodje, velika izbira
ribolovnih priprav. Novost: „Pri-
mus“ ročne požarne gasilke.

OBRTNA NAZNANILA.

Prva produkt. zadruga krojačev

Maribor, Ruška cesta 5

priporoča obleke za moške in
ženske po zmernih cenah in
dobre kakovosti.

Prva mariborska

delavska pekarna v Mariboru,

Tržaška cesta št. 38, tel. 324,

priporoča

dober kruh in žemlje.

Gostilna LJUDSKI DOM

Maribor

Ruska cesta št. 7

priporoča

izborna kuhinjo in pijačo.

N. BRUNO MILJANIČ

tovarna kandidatov in slaščičarna

najnižje cene in vsak čas sveže blago.

Maribor, Tkalska ulica 4.

Velika zaloga! Cenik zastonj!

Trgovina z pohištvo

Karl Preis, Maribor,

Stolni trg (Domplatz)

Najboljša in najcenejša pri-
ložnost za nakup

pohištva

za delavce in železničarje.

Solidna postrežba! Nizke cene!

Stavbena in gostilniška zadruga „Delavski dom“

v Trbovljah, r. z. z. o. z.

sporoča svojim članom, da toči dobra **dolenjska, bizeljska** in **ljutomerska**
izbrana vina, kakor tudi vedno **sveže pivo** v sodčkih in steklenicah, vedno
po konkurenčnih cenah.

VLOGE obrestuje po čistih 4½ %. Vloge so znašale 31. dec. 1921
K 592.971.17, rezervni delež K 29.022.19. Blagovni promet v letu 1921 pa je znašal
K 1.820.617.51.

Clan postane lahko vsakdo, ki plača K 50.— in vpisnino 50 vin.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.

Šivalni stroji Izborna konstrukcija in
elegančna izvršitev iz to-
varne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.

Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastonj in franko.

Kolesa iz prvih tovaren.

Dürkopp, Styria, Waffrad.

Začasno znižane cene!

Spreten in izkušen

S O D A R

se takoj sprejme Pügel & Ross-
mann, vinska veletrgovina,
Maribor, Trg Svobode.

POTNIKI V AMERIKO!

Vsem onim, kateri mislijo v Ameriko potovati, uljudno na-
znanjam, da sem prevzel zastopstvo paroplovne družbe

UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.

HAMBURG - SOUTHAMPTON - CHERBOURG - NEW-YORK.

Prevažanje potnikov z najnovejšimi s sedanjim časom za-
konsko predpisanimi brzoparniki je vsaki teden. Pojasnila so
brezplačna.

Z odličnim spoštovanjem

SIMON KMETEC, zastopnik za Slovenijo.

Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Naročajte „NAPREJ“

Hranilni oddelek

Konsumnega društva za Slovenijo

Pošt. predal št. 13.
Telefon int. št. 170.

Ljubljana

Pošt. ček. rač. št. 10.532.
Brz. naslov „Kodes Ljubljana“.

naznanja, da je s 1. julijem 1922 **zvišal**
obrestno mero hranilnih vlog

tako, da se obrestujejo
navadne hranilne vloge
od dne vloge do dne dviga po
in **vloge proti najmanj**
polletni odpovedi po

5%
6%

Vlagajmo vsak prihranjen vinar v svojo **delavsko hranilnico!**